

ÅRSPLAN 2024/2025

Ullern Barnehage SA

Ullernvegen 113, 2100 Skarnes
Tlf. 62 96 58 80
E-post: ullern.barnehage@sor-odal.kommune.no

INNHold

01	Velkommen til Ullern Barnehage SA!
02-03	Barnehagens visjon og verdigrunnlag
04	Kvalitet i barnehagen
05	Barnehagen som pedagogisk virksomhet
06-08	Våre satsningsområder
09	Psykososialt barnehagemiljø
10	Samarbeid mellom hjem og barnehage
11	Samarbeid med andre instanser
12	Omsorg
13	Lek
14	Danning
15	Læring
16-17	Overganger
18	Folkehelse
19	Mangfold og gjensidig respekt, likestilling og likeverd
20	Arbeidsmåter
21-22	Progresjonplan innenfor fagområdene
23	Årshjul 2024 - 2025

VELKOMMEN TIL ULLERN BARNEHAGE SA!

Ullern Barnehage er en foreldredrevet barnehage som ligger sentralt til i Sør-Odal kommune. Vi har tre avdelinger; Grankongla, Rognebæra og Furustubben.

Vi samarbeider på tvers av avdelingene, særlig på morgen og ettermiddag, i tillegg har vi flere felles aktiviteter gjennom året som bidrar til et tett og godt samarbeid og en tilknytning til hverandre uavhengig av hvilken avdeling barnet tilhører.

For barnehageåret 2024/2025 vil vi organisere avdelingene noe mer aldersblandet på Rognebæra og Furustubben, og vi vil ha aldersinndelte grupper på tvers av alle avdelingene gjennom uka.

Barnehagen har flotte lokaler, stor og nylig oppgradert utelekeplass med avskjermet område for de minste, samt nærhet til natur og friluftsliv med vår egen gapahuk og idrettsanlegg.

Årsplan er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser, med utgangspunkt i våre styringsdokumenter, blant annet Lov og barnehager (LOV 2005-06-07), Rammeplan for barnehager (Utdanningsdirektoratet 2017) og FN Barnekonvensjon.

Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter, foreldre og andre interesserte.

Årsplanen fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg (SU) og er dermed også et utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen.

I tillegg har vi en informasjonsbrosjyre som deles før man begynner i barnehagen, med nyttig og viktig informasjon om barnehagen vår og hvilke forventninger vi har til samarbeidet vårt. Et godt foreldresamarbeid danner grunnlaget for barnas trivsel og utvikling.

BARNEHAGENS VISJON OG VERDIGRUNNLAG

Her i Ullern Barnehage har vi en visjon om at alle barn skal **BLI EN GOD VENN**, og personalet skal aktivt legge til rette for at barn skal utvikle ferdigheter som gjør de rustet til nettopp det.

Vi har tre kjerneverdier som ligger til grunn for vårt arbeid, både internt og eksternt, som skal gi våre brukere en god opplevelse i møte med oss.

Vårt pedagogiske grunnsyn

Vi anerkjenner barnet som et selvstendig individ som utvikler seg i samspill med andre personer og sine omgivelser.

Våre verdier er:

**RAUSHET, OMSORG
OG ENGASJEMENT**

Visjon

Barn i Ullern Barnehage skal utvikle ferdigheter som gjør de rustet til å:

BLI EN GOD VENN!

BARNEHAGENS VISJON OG VERDIGRUNNLAG

Kjennetegn på at barn utvikler ferdigheter for å bli en god venn

- Er trygge på seg selv
- Er rause
- Viser omsorg
- Er engasjerte
- Får erfaringer og kunnskap om egne og andres grenser og følelser
- Får erfaringer som gjør de i stand til å løse uenigheter og konflikter på sitt utviklingsnivå med støtte fra voksne

For å lære barn å bli en god venn er det viktig at vi voksne

- Har kunnskap om hvordan legge til rette for barns beste i alle situasjoner.
- Ser hvert enkelt barn og deres behov.
- Er støttende og oppmuntrende.
- Sørger for gode og varierte opplevelser som gir barna ulike erfaringer.
- Jobber aktivt for en god gruppedynamikk, som både tar hensyn til enkeltbarnet, men også gruppen som helhet

For at verdigrunnet vårt skal praktiseres og oppleves i det daglige, må vi som voksne

- Vise omsorgsfulle voksenrelasjoner – være varme og nære
- Ha en anerkjennende væremåte og kommunikasjon
- Være tilstedeværende, engasjerte og aktivt deltakende
- Ha et positivt fokus og være oppmerksomme og lydhøre
- Være gode rollemodeller både for barna og hverandre
- Ha faste rutiner og klare grenser
- Ha en tett og god dialog med foreldrene
- Vise raushet- omsorg og engasjement for alle barn, foreldre og kollegaer.
- Skape arenaer og planlegge og gjennomføre ulike aktiviteter som fremmer verdigrunnet

I vår barnehage skal barna oppleve trygghet og tilhørighet gjennom å bli sett og hørt og tatt på alvor, og ved å være med å påvirke og medvirke det vi gjør. Barna skal få erfare at de kan uttrykke sine meninger og at det er greit å være uenig, og at de skal få støtte til å ta egne valg. Det skal synliggjøres at vi er like verdifulle selv om vi er forskjellige, slik at alle barn kan føle at de får være seg selv. Personalet skal kjenne det enkelte barn og tilpasse utfordringer, og være «støttende stillas», oppmuntre og rose, slik at alle opplever mestring og kjenner at de kan noe.

KVALITET I BARNEHAGEN

Barnehagene i Sør-Odal skal bidra til at barn utvikler et godt selvbilde, sosial kompetanse og faglige forutsetninger for skole og utdanning.

Utviklingsmål

1. Barnehagene i Sør-Odal skal utvikle barnas selvfølelse, de skal bli satt krav til og oppleve gleden av mestring.
2. Barna skal oppleve et trygt og godt språk- og læringsmiljø.
3. Barnehagene har fokus på tidlig innsats, og har god samhandling mellom ulike tjenester og et godt samarbeid med hjemmet.» (Jfr. kommunens Temaplan for oppvekst 2019 – 2029)

«Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.»
(Rammeplanen, 2017, s. 7.)

«Det er i relasjon til andre at barnet styrker sin evne til å håndtere egne følelser og være trygg i seg selv»
(A.L.Løvlie Schibbye & E. Schibbye)

Som barnehagens personale er vi avgjørende for å kunne oppfylle rammeplanens krav og ivareta barnas behov på alle områder og i alle situasjoner gjennom barnehagehverdagen.

Den gode voksne har en anerkjennende væremåte, og følgende forventes av alle voksne i Ullern barnehage uavhengig om vi er i kontakt med barn, foresatte, kollegaer og andre.

Anerkjennende kommunikasjon i praksis

- Forstå og godta at den andre mener noe annet enn deg
- Forstå og godta andres opplevelser av det som skjer (den andres perspektiv)
- Forstå og godta den andres følelsemessige reaksjon av det som skjer
- Være tilstede og lyttende
- Gi bekreftelse
- Være bevisst på ordvalg, tonefall, kroppsspråk og blikkontakt
- Vise engasjement og innlevelse
- Gi tid
- Vise respekt og toleranse
- Fokus på likeverdighet
- Vise raushet- omsorg og engasjement i dialogen

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene [...] For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen». (Rammeplan 2017)

Planlegging

Planlegging er viktig for å sette vårt pedagogiske arbeid i system, og hjelper oss med å holde fokus og se sammenhenger. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og barnehagen som lærende organisasjon. Planleggingen skal baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Planleggingen skal «baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre». (Rammeplan 2017)

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Vårt arbeid vil bli dokumentert og delt med foreldre på barnehagens sikre plattform, kidplan. Rammeplan for barnehager (2017) viser til at «barn har rett til vern om sin personlige integritet. Et etisk perspektiv skal derfor ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn». Personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven

Vi vil dokumentere vårt arbeid gjennom:

- Tekst og bilder som forteller hva vi gjør
- Periodeplaner, årsplaner, månedsbrev/ukeslutt
- Evaluering av periodeplanen som omtaler hva vi har gjort og evaluering av mål
- Praksis fortellinger fra hendelser
- Fremvisning av det som barna har lagd

Vurdering

Vurdering og evaluering er viktig for vårt pedagogiske arbeid, slik at vi kan sikre at det er samsvar mellom våre verdier og vår praksis. Hensikten er også at vi skal kunne lære av egne feil og suksesser og fortsette å videreutvikle oss som en lærende organisasjon.

Vurderingen vil foregå i henhold til barnehagens arbeid, rutiner, progresjonsplan, satsningsområde, barnehageloven og rammeplan for barnehager. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Avdelingene vil vurdere sitt arbeid kontinuerlig på avdelingsmøter og planleggingsdager. Foreldrenes vurdering på vårt daglige arbeid vil først og fremst fremmes gjennom den daglige dialogen, i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Kunnskap om barnegruppens og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling er viktig for å gi alle barn et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget. (Jfr. Rammeplan.)

VÅRE SATSNINGSOMRÅDER

1

Språk og kommunikasjon

«Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.» (Rammeplanen, 2017).

For å gi alle barn gode språkopplevelser i barnehagen, må hele personalet jobbe sammen. Både pedagoger, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter er viktige initiativtakere og deltakere i dette arbeidet. Personalet skal tilpasse de språklige aktivitetene til barnas språklige ferdigheter, interesser og initiativ. Barn lærer når de holder på med noe de er opptatt av og interessert i. Alle barn skal oppleve at noen lytter til og viser interesse for det de sier og gir uttrykk for hver dag. Arbeid med språk i mindre og atskilte grupper, ofte kalt språkgrupper, er et supplement og en viktig del av et godt tilbud for mange barn. Men det kan likevel ikke erstatte systematisk språkstimulering som en del av barnehagens hverdagsaktiviteter. Det sentrale er hvordan personalet fremmer god språkutvikling gjennom de vanlige aktivitetene i barnehagehverdagen.

Noen eksempler på et godt språkmiljø i barnehagen:

- Barnerettet tale som kjennetegnes ved at personalet bruker et lavere taletempo, mer rytmisk tale med stor tonefallvariasjon og lengere pauser mellom ord og ytringer.
- Språkbad som kjennetegnes ved å ordsette ting og handlinger – Bader barnet i språk.
- Engasjere: Ta utgangspunkt i barnas interesser her og nå.
- Turtakning: Vente på tur og snakke en om gangen.
- Oppmerksomhet: Forsikre oss om at vi har barnets oppmerksomhet før vi snakker.

- Nysgjerrighet: Undre oss sammen. Sier «Jeg lurer på om?» og «Mon tro om...?»
- Visuell støtte og konkreter: Underbygge talespråket med bilder og gjenstander.
- Gjentakelser: Viktige ord brukes flere ganger i en samtale/lekesituasjon.

Kommunikasjon er grunnlaget for samhandling og relasjon mellom mennesker. Språk er et redskap for tenkning, og et verktøy for å tilegne seg kunnskap og for å få en forståelse om seg selv og omverden. Ulike kommunikasjonsformer bidrar til at barn kan uttrykke egne tanker og følelser, og personalet skal aktivt legge til rette for et utviklende språkmiljø i barnehagen. Kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling, alle barn skal få god språkstimulering gjennom sin barnehagehverdag, og alle skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og helhetlig språkutvikling. Gjennom dialog og samspill støttes barna i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

For å gi barna god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, skal vi:

- aktivt bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse og språkkompetanse
- anerkjenne og stimulere barnas ulike uttrykk og legge vekt på å ha en likeverdig samtale
- legge til rette for at alle barn tar del i samspill og samtaler
- gi barna positive erfaringer med å bruke språket
- være bevisst egen rolle som språklig forbilde og i samhandling med barna i barnehagehverdagen
- følge hvert enkelt barns språkutvikling og gi tilpasset støtte
- støtte flerspråklige barn i å bruke eget morsmål og samtidig arbeide aktivt med å fremme og utvikle deres norskspråklige kompetanse
- anerkjenne og verdsette barnas ulike språk og kommunikasjonsuttrykk
- leke med språket, benytte rim og regler, og introdusere nye ord og begreper
- Bruke sanger og litteratur på varierte måter ved feks. å bruke konkreter, dramatisere og gjenfortelle
- Bruke Tras og pedagogisk analyse som verktøy ved behov
- Utforske skriftspråket

2

Medvirkning

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykke for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet [...]» (Rammeplanen, 2017, s. 27)

«Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnehagen skal være bevisst på barnas uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.» (Rammeplanen, 2017, s. 27)

Barns medvirkning

Barns medvirkning bygger på tanker om respekt for hverandre og om likeverdighet. Det handler ikke om at barna skal velge fritt og gjøre som de vil. Det vil si at de ikke skal overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta. Det er vi som ansvarfulle voksne som holder i rattet og som må vurdere sammenhengen. Vi skal være lyttende og oppmerksomme og skape trygge og gode rammer slik at barna opplever at de har handlingsfrihet og at deres interesser blir synlige i barnehagehverdagen. Barnas interesser og ønsker skal danne utgangspunkt for valg av temaer når vi skriver periodeplan og månedsplan.

For oss betyr det

- Vi følger opp barns initiativ og er åpne for og lyttende til barns innspill.
- Vi er oppmerksomme på de ulike kommunikasjonsformene som små barn bruker.
- Vi har en anerkjennende væremåte og kommunikasjon.
- Vi lar barna ta del i beslutninger og påvirker avgjørelser til det beste for fellesskapet
- Barns interesser og uttrykk - både direkte gjennom barnesamtaler og indirekte gjennom observasjon - skal danne utgangspunkt for innholdet i våre planer.
- Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.
- Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen
- Barnas opplevelser og meninger tas på alvor
- Personalet er bevisst på barnas uttrykksformer og tilrettelegger for aktiviteter som er tilpasset barnas forutsetninger

3

Sosial kompetanse

Utviklingen av sosial kompetanse er en viktig del av dannelsesprosessen, og handler om å tilegne seg de ferdighetene man trenger for å kunne handle kompetent i samspill og samhandling med andre mennesker. Disse ferdighetene kan vise seg gjennom barnas kroppslige og språklige handlinger, gjennom at de mestrer balansen mellom selvhevdelse og det å ta hensyn til andre. Samspill med andre, både barn og voksne, er nødvendig for barns utvikling. Hvis et barn ikke mestrer positiv samhandling, kan barnets motivasjon, selvbilde og selvopfatning påvirkes og det vil kunne gå glipp av mange positive opplevelser og erfaringer. Vårt hovedoppgjør i barnehagen er at det enkelte barnet skal ha det godt med seg selv og andre.

Vi tar del i barnas dannelsesprosess ved at

- Vi er gode rollemodeller
- Vi er lydhøre og anerkjennende voksne og følger opp barns innspill og bidrar til at barna opplever at de blir lyttet til og tatt på alvor
- Vi stiller spørsmål som gjør at barna må tenke selv - eks. «hva/hvordan tror du..» og bidrar til at barna utvikler kritisk tenkning og en evne til selv å vurdere det som blir sagt/gjort
- Vi lar barna få delta i beslutninger på vegne av fellesskapet og bidrar til at barna får kjennskap til demokratiske prosesser og til at de lærer å ta hensyn til andres meninger og å innordne seg

Vennskap og Fellesskap

Hvorfor er dette viktig?

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Hva gjør vi?

- Støtter barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner
- Samtaler om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap
- Støtter barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
- Støtter barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- Forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige spillmønstre

PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

(BARNEHAGELOVEN VIII)

Mål: Vi har et trygt og godt barnehagemiljø

Delmål:

- Undersøke og kartlegge miljøet i barnehagen
- Håndtere, stoppe og jobbe forebyggende mot mobbing og krenkelser
- Fremme et trygt og godt miljø
- Opptre med raushet- omsorg og engasjement

Kjennetegn på at barna har et trygt og godt barnehagemiljø

- Foreldrene opplever at barna trives i barnehagen og at de har venner
- Barna er trygge, de har noen å leke med og gleder seg til å komme i barnehagen
- Personalet har kompetanse på å stoppe og forebygge krenkelser og mobbing
- Barna er trygge på å si fra hvis de blir utsatt for krenkelser og/eller mobbing og de vet at de blir tatt på alvor
- Vi har god kultur for å reagere dersom voksne krenker barn

Tiltak og arbeidsmåter

- Vi bruker systematisk observasjon og kartlegging. Vi bruker f.eks «vennskapsbussen» for å kartlegge relasjoner mellom barna, samt fargeleggingskjema for å kartlegge voksnes relasjoner til barn
- Vi har tett dialog med foreldre om barns trivsel og tar alle tilbakemeldinger om mistrivsel på alvor
- Vi setter fokus på temaet i foreldresamtaler og på foreldremøter
- Vi følger handlingsplan for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø i Sør-Odal kommune
- Vi melder avvik og iverksetter tiltak.
- Vi bruker opplæringsmaterieell fra Udir m.m.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling [...]. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.»

(Rammeplanen, 2017, s. 28)

Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Vi ønsker å legge til rette for et godt foreldresamarbeid, slik at foreldre skal føle seg trygge på at barna deres blir godt ivare tatt - at de trives og opplever god omsorg, å bli sett og hørt og har tilhørighet. Den viktigste kommunikasjonen mellom foreldre og personalet skjer i de daglige møtene ved levering og henting, der begge parter har mulighet til å formidle små og store hendelser som påvirker barna. I tillegg skal det inviteres til 2 foreldresamtaler i løpet av året. Nye foreldre i barnehagen får tilbud om en oppstartsamtale og skolestartergruppa får en skoleforberedende samtale. Dette er arenaer som skal sikre foreldrenes medvirkning i tilretteleggingen for sitt/sine barn. Det er foreldremøter 1-2 ganger i året som også skal bidra til å sikre foreldrenes medvirkning i fht. barnehagens innhold. Det er felles foreldremøter for alle barnehagene i kommunen på våren, noe som gjør at alle foreldre får god og nyttig informasjon og kunnskap om barns utvikling innenfor gitte temaer gjennom barnehagetiden. Foresatte oppfordres til å ta kontakt med personalet og stille konstruktive spørsmål dersom det er noe de kunne ønske annerledes.

FAU, SU og Eierstyret

Ullern Barnehage SA eies og drives som et samvirkeforetak, det vil si at foreldre plikter å bli medlem av foretaket. Eierstyret er barnehagens styre og personalets arbeidsgivere. En gang i året avholdes det årsmøte som er barnehagens øverste organ. Foreldrene oppfordres til å møte på årsmøter, da det tas opp ulike viktige beslutninger som påvirker driften av barnehagen, f.eks vedtektsendringer bestemmes der. Alle foreldrene er en del av foreldrerå-

det, i tillegg velger foreldrene et foreldrerådsutvalg (FAU) som skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. FAU skal forelegges saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen. I Samarbeidsutvalget (SU) sitter valgt SU leder, FAU leder, representant fra eierstyret og representanter fra personalet, og skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ, og bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. SU skal fastsette barnehagens årsplan.

«Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. [...] Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke [...].» (Rammeplanen 2017, s. 29)

- Personalet legger til rette for god og åpen dialog med foreldrene.
- Det er rom for å ta opp utfordringer eller komme med forslag til aktiviteter og tiltak.
- Sammen med foreldrene, skal personalet utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til det enkelte barns helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring, for å sikre deres medvirkning i den individuelle tilretteleggingen.
- Personalet skal begrunne sine vurderinger ovenfor foreldrene og ta hensyn til foreldrenes synspunkter innenfor barnehagens samfunnsmandat. Holdninger og tanker fra foreldresamtaler, foreldremøter og FAU/SU -samarbeid skal sikre foreldrenes medvirkning og vil bli vurdert i barnehagens planlegging.
- Samarbeidet skal preges av åpenhet, tillit og respekt, og bære preg av gjensidighet og forståelse. Foresatte skal se at personalet viser interesse for barnet deres -og opptre som tilstedeværende og trygge.
- Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

SAMARBEID MED ANDRE INSTANSER

Samarbeid med andre instanser

For at barn og foresatte skal få et mest mulig helhetlig tilbud til det beste for barns utvikling og oppvekst, krever det også at barnehagen samarbeider med andre tjenester og instanser i kommunen.

I Sør-Odal kommune er det et samarbeid med SEPU (Senter for praksisrettet utdanningsforskning, Høgskolen Innlandet) der vi gjennom Kultur for Læring jobber med tidlig innsats og støttesystemer.

Barnehagemyndigheten i Sør-Odal Kommune

Kommunen fører tilsyn med barnehagene i kommunen for å ivareta at regelverk og styringsdokumenter overholdes. De er en rådgivende tjeneste, og det er gjennom kommunen barnehageopptak foregår.

Helsestasjon

Helsestasjonen har ansvar for å drive generelt forebyggende og helsefremmende arbeid for å trygge barns oppvekstvilkår i kommunen. De kan gi råd og veiledning når det gjelder barns grunnleggende behov for blant annet ernæring og søvn. Denne tjenesten er også sentral i kartlegging i barns språk. Helsesykepleier er ute i alle Sør-Odals barnehager hver måned, her kan personalet og foresatte avtale behov for veiledning.

KORT

KORT er et tverrfaglig team som gir råd og veiledning til ansatte i skole og barnehage, og foresatte til barn og unge i kommunen. Faste deltakere i KORT er: Barnehage, skole, helsestasjon, kommunelege, psykiatrisk team, barnevern, PPT, BUP. Noen av hovedoppgavene til KORT er å drøfte problemstillinger, enten anonymt eller åpent med samtykke, og gi veiledning til foresatte/familier, sammen med en instans som jobber ift barnet.

Barne-og ungdomscoordinator

Barnekoordinator skal være en støtte for familier, og vil samordne tjenestene barnet/familiene har behov for i en kortere eller lengre periode. Foreldre kan henvende seg direkte selv, eller via barnehagen. Det krever samtykke fra foreldre dersom barnehagen skal henvende seg åpent.

PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste)

PPT skal hjelpe barnehagene med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen til rette for barn med særskilte behov. PPT skal sørge for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering der loven krever det og gi veiledning i barnehagen. PPT er en sakkyndig instans der samtykke fra foresatte må skje før eventuelt videre samarbeid mellom PPT, barnehage og foresatte.

Barneverntjenesten

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid. Barnehageansatte er ifølge barnehageloven § 46 pålagt opplysningsplikt uten hinder av taushetsplikten ovenfor barnevernet når det er skjellig grunn til å tro at det foreligger vold, mishandling, vanskjøtsel eller omsorgssvikt.

Utdanningsinstitusjoner

Barnehageeiere har plikt til å stille barnehagen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar barnehageutdanning.

OMSORG

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet» (Rammeplan 2017, s.19).

Omsorg er viktig for barns utvikling av god og sunn selvfølelse.

Hva gjør vi?

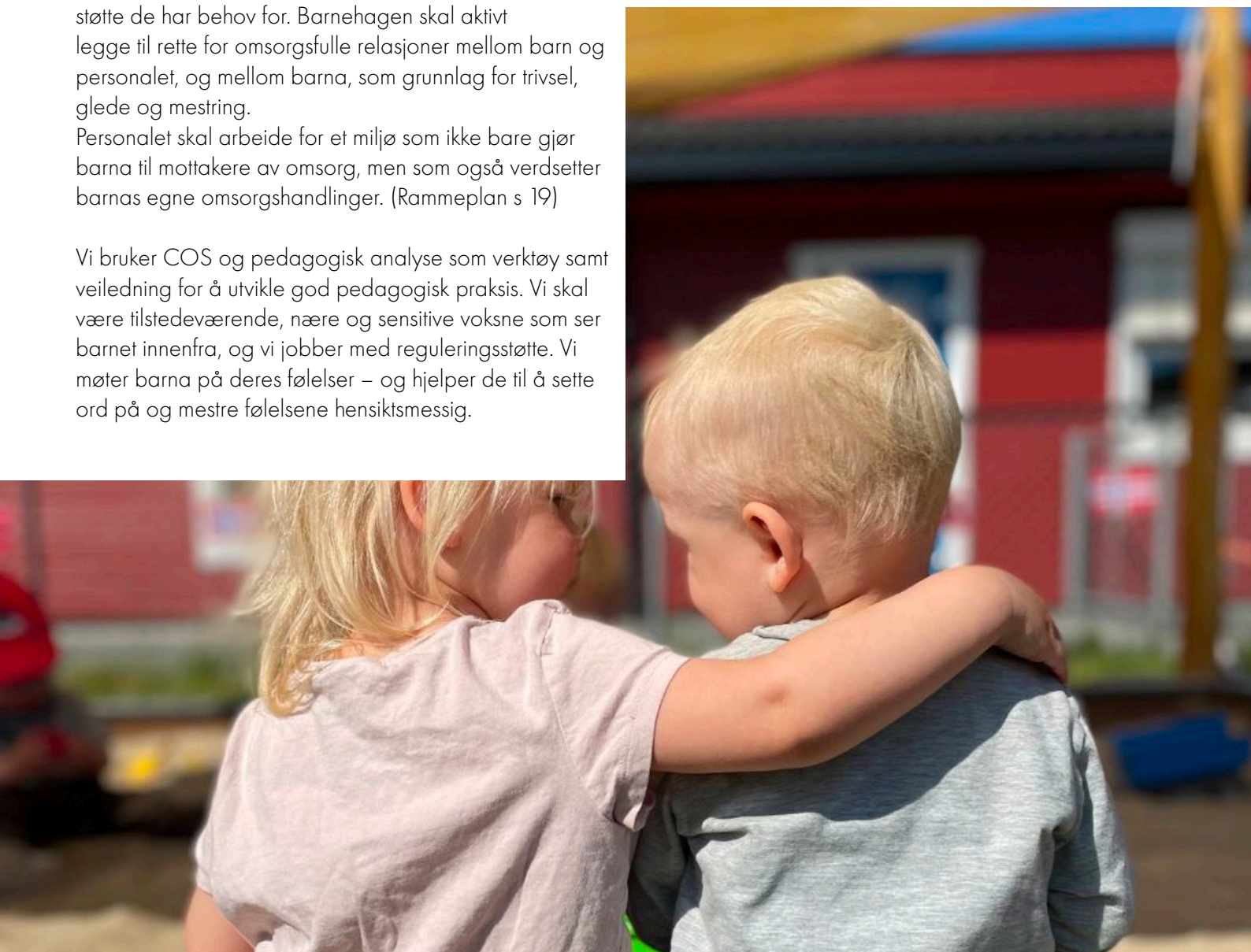
I barnehagen skal personalet legge til rette for å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barn oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barn og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.

Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger. (Rammeplan s 19)

Vi bruker COS og pedagogisk analyse som verktøy samt veiledning for å utvikle god pedagogisk praksis. Vi skal være tilstedeværende, nære og sensitive voksne som ser barnet innenfra, og vi jobber med reguleringsstøtte. Vi møter barna på deres følelser – og hjelper de til å sette ord på og mestre følelsene hensiktsmessig.

For oss betyr omsorg at vi

- ☑ Viser nærhet, følelser og omsorg for alle barn
- ☑ Er fysisk og psykisk tilstede - har barnet både «på fanget og i følelsene»
- ☑ Er oppmerksomme og lydhøre og følger opp barnas initiativ
- ☑ Anerkjenner barnets ulike følelser
- ☑ Er vennlige, rolige og trygge voksne som setter grenser, støtter problemløsning, forklarer og gir valg
- ☑ Utnytter oss av «en-til-en» omsorgssituasjoner som stell, måltid, påkledning o.l. som åpner for å gi enkeltbarnet mye nærhet og omsorg

LEK

Hvorfor er dette viktig?

Barn elsker å leke! Det ligger i barns natur å leke og utforske alle typer lek, både alene og sammen med andre. Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Hva gjør vi?

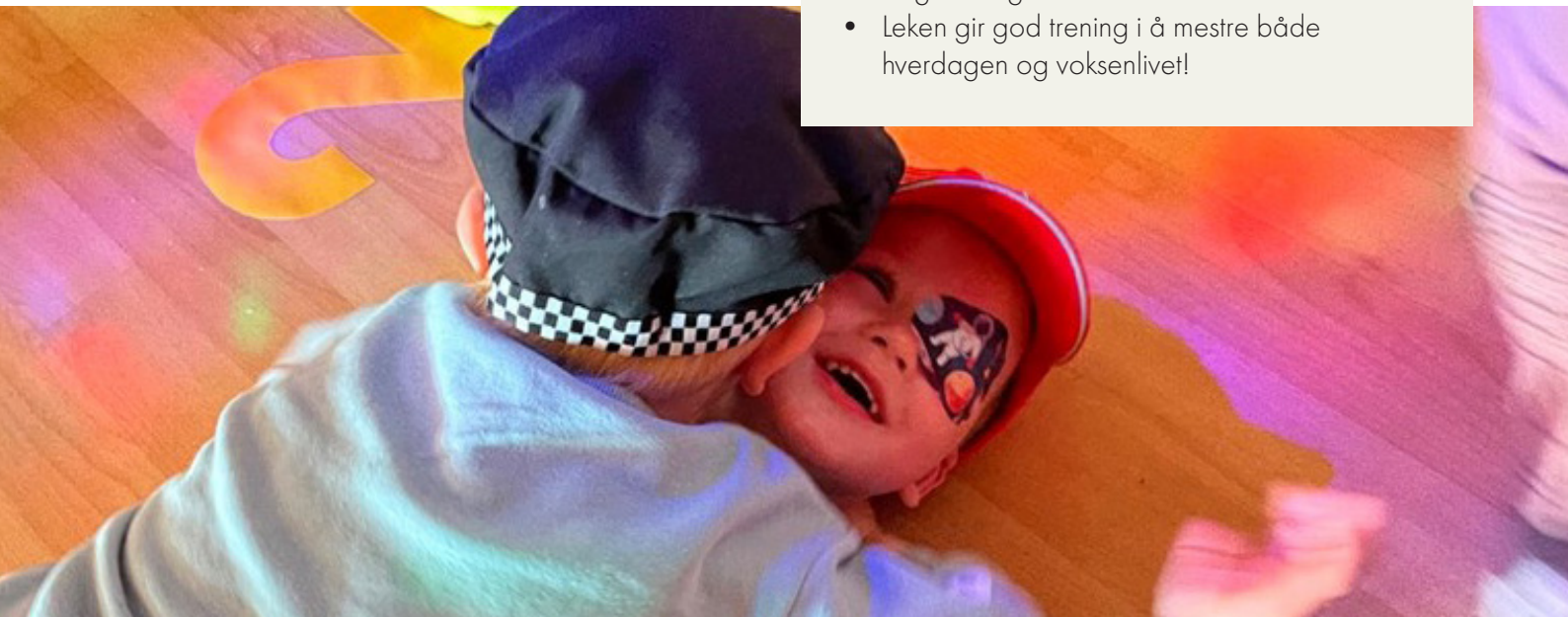
- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek
- Bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer
- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek
- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser
- Veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre
- Være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek
- Ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken

For at barna skal oppleve mestring i samspill og lek, så må vi som omsorgspersoner:

- ✓ Sette av mye tid til lek og samspill og felles opplevelser
- ✓ Være i stand til å se og tolke de signalene barna kommer med
- ✓ Delta aktivt og støtte deres utvikling
- ✓ Være tilstede i leken, både gjennom å observere, delta og veilede
- ✓ Ha klare avgrensede rammer og regler for hvordan vi oppfører oss mot hverandre
- ✓ Forsterke positiv atferd som barna viser

Husk at god lek

- Engasjerer, motiverer og gir fritt spillerom for fantasien.
- Stimulerer språksansen og utvikler barnet emosjonelt og intellektuelt.
- Gir god trening for kropp og motorikk.
- Gir positive opplevelser som er viktig for selvbilde, selvfølelse og sosial utvikling.
- Gir sosial trening; barna øver på turtakning, tålmodighet, kommunikasjon, konsentrasjon, viser og tar imot empati, gir og tar ansvar og lærer om regler og normer.
- Bidrar til bearbeidelse av egne følelser, inntrykk og opplevelser.
- Gir nyttig erfaring og er avgjørende for all slags læring.
- Leken gir god trening i å mestre både hverdagen og voksenlivet!

DANNING

Danning skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne. Danning er viktig for at barnet skal utvikle seg til et kompetent menneske, slik at det kan bidra i et demokratisk fellesskap. Danning er viktig for å gi barnet evne til å tenke kritisk, yte motstand og ha en etisk vurderingsevne.

Danning er en prosess til såkalt folkeskikk. Rettferdighetsans, mot, visdom, dømmekraft, respekt for seg selv, andre mennesker, for natur og for noe som er større en seg sjøl. Vår barnehage har pedagogiske prinsipper som fremmer danning i hverdagen. Våre verdier gjør at dømmekraft og respekt for seg og livet kommer tett på kroppen hver dag.

Hva gjør vi

Vi er bevisste og profesjonelle på egne holdninger. Vi støtter barnas aktivitet, engasjement og deltagelse i fellesskapet. Gir barna mulighet til å påvirke egen hverdag. Vi har fokus på relasjoner og møter barna der de er. Vi har etablerte og gode rutinesituasjoner og felles regler og holdninger blant personalet.

LÆRING

Læring er en relativt varig endring (eller potensiell endring) i atferd som følge av erfaring.

Hvorfor er dette viktig?

Læring er viktig for å utvikle kompetente barn til å møte et demokratisk samfunn. Barna skal læres til å bidra i samfunnet, de skal lære seg å takle livets krav og forventninger. Barn trenger læring og erfaring for å utvikle seg selv i lek og å utvikle selve leken.

“Barnehagen skal legge til rette for at barnas nysgjerrighet, kreativitet, og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap og der barna skal få bidra i egen og andres læring.” (Rammeplan s 18)

De voksne legger til rette for fellesskap hvor det er rom for spontanitet og å kunne følge barnas ønsker. Vi skal være tilstedeværende og lekende voksne som støtter barnet videre i læringsprosessen.

For å bidra i barns læringsprosesser skal personalet i Ullern Barnehage:

- ☑ Være bevisste på å benytte ulike hverdags-situasjoner til å sette ord på, undre oss og samtale med barna
- ☑ Støtte barns nysgjerrighet og vitebegjær og bidra til nye erfaringer
- ☑ Selv være nysgjerrige og ha en undrende og utforskende tilnærming
- ☑ Stille åpne spørsmål som bidrar til refleksjon
- ☑ Legge til rette for gode pedagogiske aktiviteter som engasjerer og stimulerer
- ☑ Legge til rette for både fri lek og veiledet lek, og bruke leken som utgangspunkt for å nå pedagogiske mål
- ☑ Gi barn målrettet støtte og veiledning

Spørsmål som oppmuntrer til undring og problemløsning:

- Hva tror du?
- Jeg lurer på hva som ville skje hvis..?
- Hvordan vet du det?
- Hvordan kan vi finne ut det?
- Hva mer trenger vi?
- Jeg lurer på hvorfor...?
- Hva skjedde da..?
- Kan du fortelle meg mer om det?

OVERGANGER

«Barnehagen skal legge tilrette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. I tillegg skal personalet sørge for at de får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe, og legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole»
(Rammeplan, 2017, s. 33)

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Vi har fokus på å bygge gode og sterke relasjoner mellom barn og voksne- og barn - barn, samt sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet opplever tilhørighet og trygghet, noe som er en forutsetning for at barna skal trives, leke, utforske og lære.

Når barnet begynner i barnehagen

I oppstartsperioden bruker vi god tid på å bli kjent - først og fremst med barnet, men også med foreldrene, slik at vi kan etablere trygghet og tillit. Det er noen punkter vi legger spesielt vekt på:

- Å ha en god dialog med foreldrene
- Å bruke god tid på barnet
- Stabilitet i personalgruppen, slik at barn og foresatte møter kjente, trygge voksne.
- Vi legger til rette for besøksdager før oppstart, informasjonsmøte for nye foreldre/foresatte før nytt barnehageår, samt oppstartssamtaler når barnet begynner i barnehage

Det er også viktig å huske at barn er forskjellige og at tilknytningsperioden må ses ut fra barnets behov. Både barnehagen og foreldrene må derfor være villige og åpne for å bruke den tiden som trengs slik at barnet for en god start på barnehagelivet.

Overganger innad i barnehagen

Overganger innad i barnehagen skjer når barnet flyttes fra en avdeling til en annen. Personalet skal sørge for at barn og foresatte får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegrupper.

For at overgangen mellom avdelingene skal gå greit og bli så god som mulig har vi fokus på følgende:

- Vi samtaler med barna om at de etter hvert skal begynne på ny avdeling
- Vi besøker avdelingene sammen med en kjent voksen
- De voksne på det som blir de nye avdelingene for barna tar initiativ til kontakt med barna på utelekeplassen eller inne i barnehagen
- Alle avdelinger er sammen på temadager
- Vi er sammen på tvers på morgenen og ettermiddag, og de største avdelingene spiser av og til felles frokost på fellesrommet
- Vi informerer foreldrene om hvilken avdeling barnet deres skal begynne på og tilbyr besøk
- Vi vektlegger det samme ved oppstart på ny avdeling som ved oppstart i barnehagen

Overganger mellom barnehage og skole

I forbindelse med overgang mellom barnehage og skole legges det opp til egne kommunale samarbeidsmøter der det utveksles kunnskap og informasjon på tvers to ganger i året. Målet er å skape en best mulig overgang for det enkelte barn, og at det skal oppleves at det er en sammenheng mellom barnehage og skole.

Det siste året i barnehagen introduseres barna for skoleforberedende aktiviteter. Vi trener på selvstendighet, sosiale ferdigheter, begreper, lek med tall og bokstaver. Dette skal være med på å gi barna et godt grunnlag og motivere dem for å begynne på skolen.

I Sør-Odal har vi en pedagogisk koffert, i den er det materiale som leker, bøker osv. Alle barnehager og skolen har lik koffert med likt materiale. Målet er at barna har noe gjenkjennbart da de kommer til skolen.

OVERGANGER

FORTSETTELSE

Dette skal dere igjennom det siste året i barnehagen

- Samtale med pedagogisk leder høst og vår
- Barnehagen utveksler nødvendig informasjon i overføringsmøter til skolene -med foreldrenes samtykke
- Foresatte skal ha innsyn i og innflytelse på informasjonsutvekslingen
- Med barn som har behov for særskilt tilrettelagt omsorg- eller læringsmiljø skal samarbeidet etableres i god tid før barnet begynner på skolen
- Skolen besøker barnehagen og barnehagen besøker skolen

I forkant av skolestart

- Ta barnet på alvor ved å snakke med det i stedet for til det
- Gi barnet ansvar og ha klare avtaler
- Gi ros og oppmuntring
- Lær barnet å vente på tur og ikke avbryte andres samtale
- La barnet gjøre oppgaver selv
- Les og syng med barnet
- Tren på å ta både seiere og nederlag
- Lek og øving med å huske beskjeder
- Se ulikheter og tren små bevegelser gjennom å klippe, tegne og lime
- Tren på å bli selvstendig.

FOLKEHELSE

Folkehelsearbeid er en samfunnsoppgave, og handler om å legge til rette for å fremme befolkningens helse og trivsel, og redusere de faktorene som har en negativ innvirkning. Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Vi ønsker å bidra til at barn etablerer gode levevæner, ved at barnehagen har fokus på et sunt kosthold og en positiv holdning og god praksis når det gjelder fysisk aktivitet. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

Sammen med helsesykepleier bruker vi psykologisk førstehjelp Grønne tanker- glade barn som metode for forståelse, refleksjon og bearbeiding av følelser.

Hva gjør vi

- Vi legger til rette for gode måltider, med sunt kosthold, god tid, dialog og tilhørighet.
- Vi legger til rette for fysisk aktivitet, ved utelek, turer, bruk av gymsal i samfunnshuset, aking, ski og skøyter om vinteren, sykler og masse utelek om sommeren, hinderløype og bevegelses-sanger og leker inne om vinteren
- Vi jobber aktivt for å se hele barnet, der barnets følelser og egne opplevelser legges vekt. Det er viktig for barnets psykiske helse, å bli møtt med toleranse, forståelse, anerkjennelse, omsorg og trygghet. Personalet i Ullern Barnehage skal vise raushet-omsorg og engasjement for alle barn som går hos oss.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT, LIKESTILLING OG LIKEVERD

I vår barnehage har vi fokus på inkludering og toleranse gjennom våre verdier: Raushet-Omsorg-Engasjement.

Vi er opptatt av at alle barn skal kjenne at de kan være seg selv, og at man er god nok som man er. Vi ønsker at barn hos oss skal oppleve at sine følelser og tanker betyr noe, og at man kjenner seg verdifullt som menneske uavhengig av ulikheter. Personalet skal være gode forbilder og vise toleranse og forståelse for at man kan tenke, mene og være forskjellige og likefullt være en viktig del av fellesskapet og føle tilhørighet. Vi tenker at ved å feire pride synliggjør vi mangfoldet i samfunnet, noe som kan føre til at barna utvikler aksept for ulike måter å leve på. Vi mener at barnehagen har en viktig rolle for å bekjempe fordommer mot annerledeshet, både når det gjelder etnisitet, utseende eller legning. Dette skal vi selvfølgelig jobbe med hele året, men vi opplever at pride er en god mulighet for å ha fokus på og feire et viktig budskap. I et barnehageperspektiv handler pride om familie, relasjoner, stolthet, frihet, nestekjærlighet, åpenhet, respekt, vennskap og ikke minst kjærlighet.

For barn og personal i vår barnehage innebærer dette en markering av vårt fellesskap, der vi har fokus på vennskap, toleranse og aksept av ulikheter som ligger i hver og en av oss.

«Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet[...] Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.» (Rammeplanen, 2017).

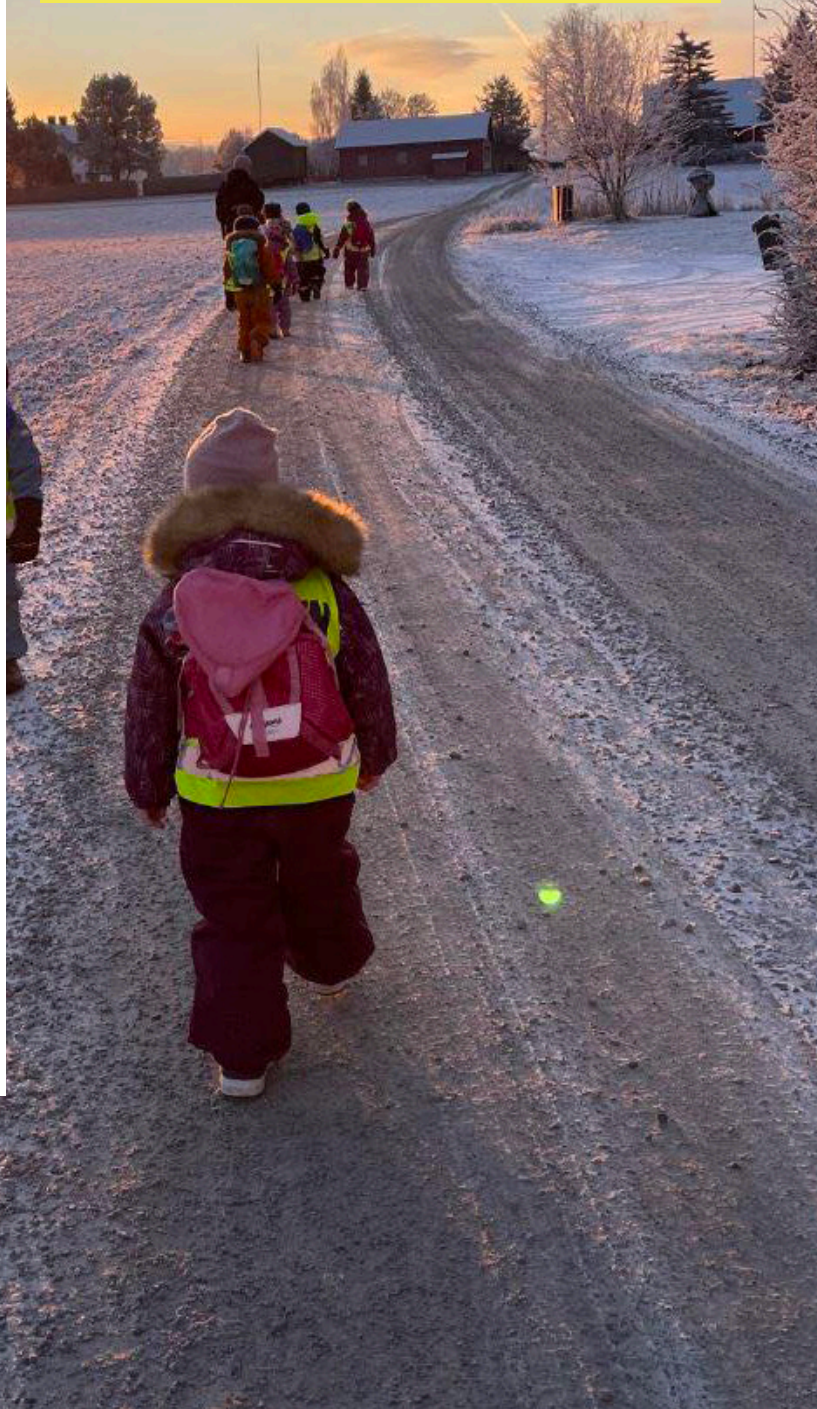
ARBEIDSMÅTER

Voksnes væremåte og holdning kan sies å være en arbeidsmåte i barnehagen, både fordi vi er rollemodeller og fordi måten vi møter barna på avgjørende for deres utvikling og trivsel. I tillegg skal vi legge opp til et innhold som er både spennende og variert, slik at det skaper engasjement og motivasjon og bidrar til nye erfaringer og opplevelser. Dette gjør vi bl.a. ved å finne ut hva barna interesserer seg for og la dem medvirke, ved å bruke ulike virkemidler og ved at barna får uttrykke seg på forskjellige måter. Samtidig som barna selv vet best hva de liker, så må vi bruke vår erfaring og kunnskap til å bygge videre på og gi barna nye opplevelser. Både pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utformingen av det fysiske miljøet skal legge til rette for progresjon.

Progresjon

Alle barn skal oppleve progresjon i barnehagen, det vil si at det som foregår her skal bidra til at barna utvikler seg, lærer og opplever fremgang. Barna skal oppleve at hvert barnehageår innebærer nye opplevelser og erfaringer, samtidig som noe gjentar seg. Det er fordi vi ønsker at barnet skal oppleve mestring, samtidig som det er viktig å bli utfordret til å lære nye ting og på den måten utvikle god selvfølelse. Progresjonen synliggjøres også i fagområdene. Det er viktig å huske på at ingen barn er like og at selv om progresjonen presenteres gjennom de ulike aldersgrupper, så skal aktiviteter og innhold så langt det lar seg gjøre, følge enkeltbarnet.

«Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse og gi barna mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet.» (Rammeplanen, 2017, s. 43)

PROGRESJONSPLAN INNENFOR FAGOMRÅDENE

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

1-2 år	3-4	5-6	BJØRNER (skolestartere)
<ul style="list-style-type: none"> Kommunikasjon gjennom blikk, mimikk og enkle ord og setninger Utforske pekebøker og billedbøker Peke ut dagligdagse gjenstander 	<ul style="list-style-type: none"> Bruke språket relevant og kunne ha korte dialoger Ta positiv kontakt med andre barn og voksne Lære enkle rim, regler og sanger 	<ul style="list-style-type: none"> Kunne høre en bok uten bilder og gjenfortelle større deler av den Kunne uttrykke sine følelser, ønsker og behov tydelig Ta imot, forstå og gi beskjeder Kunne sosiale spilleregler 	<ul style="list-style-type: none"> Øve på å skrive navnet sitt Få erfaring i å fremføre noe for publikum Lytte til andre uten å forstyrre Kunne vitser og gåter

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

1-2 år	3-4	5-6	BJØRNER (skolestartere)
<ul style="list-style-type: none"> Bli kjent ute og inne i barnehagen Opplive å være en del av et større fellesskap utenfor hjemmet 	<ul style="list-style-type: none"> Bli bedre kjent med nærmiljøet og gå lengre turer Å bidra til fellesskapet ved å hjelpe til med å rydde opp etter seg, rydde leker inne og ute 	<ul style="list-style-type: none"> Vite hva det heter der de bor Å styrke fellesskapet og individet i ulike grupper, blant annet gjennom å få komme med bidrag til innhold, få si noe, lytte og vente på tur 	<ul style="list-style-type: none"> Kunne dra på lengre turer med buss Å snakke om likestilling, likeverd og toleranse

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK

1-2 år	3-4	5-6	BJØRNER (skolestartere)
<ul style="list-style-type: none"> Opplive årstidene og gleden av å utfolde seg i naturen. Leke med ting i naturen; vann, sand, steiner og pinner. Konstruksjonslek; bygge og rive ned 	<ul style="list-style-type: none"> Få kjennskap til hva som skjer i naturen i de ulike årstidene Gå på tur i nærmiljøet og tilegne seg gode holdninger til naturen Få kjennskap til ulike dyr, insekter og småkryp som lever i Norge 	<ul style="list-style-type: none"> Vite mer om samspillet i naturen og om elementene jord, luft, vann og ild Få mer kunnskap om matproduksjon; se jorder som blir pløyd, sådd og høstet 	<ul style="list-style-type: none"> Få begynnende bevisstgjøring om fødsel, vekst, aldring og død Få mer kunnskap om og undre seg over naturen Lære med om gjenbruk, resirkulering og søppelsortering

PROGRESJONSPLAN

INNENFOR FAGOMRÅDENE

FORTSETTELSE

Etikk, religion og filosofi

1-2 år	3-4	5-6	BJØRNER (skolestartere)
<ul style="list-style-type: none"> Bli møtt med tillit og trygghet når det kommer i barnehagen Ta del i tradisjoner som er knyttet til høytidene jul, påske og andre religioner som er representert i gruppa Delta i sosialt samspill og få erfaring i hva som er akseptable atferd 	<ul style="list-style-type: none"> Vite forskjellen på rett og galt, og kunne løse enkle konflikter med hjelp av en voksen Øve på å være høflig og si; «kan jeg få», «takk for maten» osv. Få kjennskap til tradisjoner knyttet til religioner og livssyn som er representert i gruppa 	<ul style="list-style-type: none"> Kunne kontrollere sin frustrasjon og sitt sinne, og kunne handle med ord Øve på å samarbeide og hjelpe hverandre Kjenne til tradisjoner og religioner fra andre land 	<ul style="list-style-type: none"> Kunne vente på tur og være stille og lytte når andre snakker Øve på å ta ansvar for egne handlinger

Kropp, bevegelse, mat og helse

1-2 år	3-4	5-6	BJØRNER (skolestartere)
<ul style="list-style-type: none"> Bevisstgjøring og kjennskap til ulike kroppsdelene Smake på forskjellig mat, og øve på å spise selv Utvikle motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse 	<ul style="list-style-type: none"> Øve på å kle på og av seg selv Gode rutiner for håndvask Legge til rette for kroppslige utfordringer og mestring 	<ul style="list-style-type: none"> Få kjennskap til sunn og usunn mat Sette grenser for egen kropp og respektere andres Videreutvikle kroppsbeherskelse, og kunne utfordre egne kroppslige grenser 	<ul style="list-style-type: none"> Ha gode vaner for hygiene ved do besøk og måltider Bli trygge på egen kropp, utvikle et positivt selvbilde og bli kjent med egne følelser Gå på lengre turer

Kunst, kultur og kreativitet

1-2 år	3-4	5-6	BJØRNER (skolestartere)
<ul style="list-style-type: none"> Synge, lytte og bevege oss til musikk Ha tilgang på billedbøker, pekebøker og bilder Formingsaktiviteter med ulike materialer 	<ul style="list-style-type: none"> Formingsaktiviteter med ulike teknikker Bli kjent med enkle eventyr/fortellinger Ha tilgang til utledningsstøy 	<ul style="list-style-type: none"> Delta i sang og regelleker Bli kjent med kunst. Bli kjent med vitser og gåter Kunne bruke mer avanserte teknikker som veving, fingerhekling og snekring 	<ul style="list-style-type: none"> Kunne opptre med sang, dans eller drama Ha riktig blyantgrep Kunne tegne konkrete ting

ÅRSHJUL 2024 - 2025

	Dato	Aktivitet
August	12. og 13.	Planleggingsdager
September	Uke 38: (dato kommer) 24. 8.	Nasjonal brannvernssuke. Felles foreldremøte for førskolebarn i kommunen. Foreldremøte i barnehagen, kl. 18:30-20:30. Meld inn om barnet skal ha noen høstferiedager i uke 41.
Oktober	Uke 41 24.	Høstferieuke. FN-dagen.
November	29. 11.	Planleggingsdag. Meld inn om ditt barn skal ha fri 23.12.
Desember	4. 8. 13. 17 24-01.jan.	Julelunsj for barna. Juletreffest arrangert av FAU. Lucia med foreldre. Nissefest for barna. Juleferie – barnehagen stengt.
Januar 2024	22. 31. 31.	Ut i verden. Planleggingsdag. Meld inn om barnet skal ha noen vinterferiedager i uke 9.
Februar	6. 12. 19. Uke 9	Markering av samefolkets dag. Vinteraktivitetsdag. Variabel dato pga. snøforhold. Karneval. Vinterferieuke.
Mars	12.	Barnehagedagen.
April	9. 14.-21. 19.	Påskelunsj. Påskeferie – barnehagen stengt. Frist for å registrere sommerferie på kidplan.
Mai	2. 5. 16. 23. 28.	Planleggingsdag. Russedåp. Markering av 17. mai. Aktivitetsdag for alle skolestartere i Sør-Odal. Ullern games.
Juni	5. 18.	Sommerfest arrangert av FAU. Markering av mangfold
Juli	Uke 29 og 30.	Sommerferie – barnehagen er stengt.